

РЕЦЕНЗИЯ

от

**проф. д-р Божидар Димитров Хаджиев, д.м.
(УМБАЛ „Пловдив“ АД – гр. Пловдив)**

Редовен член на Научното жури за придобиване на научна степен „доктор на науките“ от доц. д-р Янко Георгиев Янков, д.м., определен със заповед № 109-383/19.09.2025 г. на Ректора на Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – гр. Варна за изготвяне на рецензия

Защитата за придобиване на научна степен „доктор на науките“ е по научна специалност „Хирургия“, област на висшето образование „7. Здравеопазване и спорт“, професионално направление „7.1. Медицина“. Авторът на дисертационния труд е доц. д-р Янко Георгиев Янков, д.м. Същият е началник на Клиниката по лицево-челюстна хирургия към УМБАЛ „Света Марина“ ЕАД – гр. Варна и е доцент към Катедрата по обща и оперативна хирургия на Факултет „Медицина“ към Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – гр. Варна.

Комплектът с документи, които получих на хартиен носител и флаш памет, отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав на Република България, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника за развитие на академичния състав на Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – гр. Варна за придобиване на научна степен „доктор на науките“ по научна специалност „Хирургия“.

1. Професионален биографичен профил на доц. д-р Янко Георгиев Янков, д.м.

Доц. д-р Янко Георгиев Янков, д.м. завършва магистър по „Медицина“ през 2014 г. и магистър „Здравен мениджмънт“ през 2016 г. в Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – гр. Варна. Работи в Клиника по лицево-челюстна хирургия към УМБАЛ „Св. Марина“ ЕАД – гр. Варна от 2015 г. досега. Придобива специалност по лицево-челюстна хирургия през 2020 г. От м. февруари 2019 г. до м. октомври 2019 г. работи като хоноруван асистент по орална и лицево-челюстна хирургия към Катедрата по обща и оперативна хирургия и Катедрата по орална хирургия към Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – гр. Варна. През м. октомври 2019 г. печели конкурс редовен асистент по лицево-челюстна хирургия към същата катедра и започва да работи като такъв. През 2021 г. и 2022 г. е самостоятелен докторант към Катедрата по обща и оперативна хирургия, факултет „Медицина“ по специалност „Хирургия“ към Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – гр. Варна и през м. декември 2022 г. придобива образователна и научна степен „доктор“ с тема на дисертационния му труд „Стойности на прокалцитонина и делта неутрофилния индекс в хирургията на възпалителните заболявания на главата и шията“. През м. юли 2023 г. печели конкурс за главен асистент по лицево-челюстна хирургия и е назначен като такъв в същата катедра на Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ –

гр. Варна. От м. декември 2025 г. след спечелен конкурс работи като доцент по лицево-челюстна хирургия в същата катедра и преподава лекции и упражнения по лицево-челюстна хирургия на студенти по медицина и дентална медицина на български и английски език. От м. март 2025 г. е началник на Клиниката по лицево-челюстна хирургия към УМБАЛ „Св. Марина“ ЕАД – гр. Варна.

2. Научен профил на доц. д-р Янко Георгиев Янков, д.м. във връзка с дисертационен труд за придобиване на научна степен „доктор на науките“

Дисертационният труд за придобиване на научна степен „доктор на науките“ е на тема “Лимфни възли в лицево-челюстната хирургия – в норма и най-чести заболявания“. Същият е с обем от 222 страници и съдържа 93 таблици, 41 фигури, 9 изображения и библиографската справка от 428 литературни източника на английски език. Авторефератът е с обем от 76 страници и съдържа 18 таблици и 12 фигури.

Целите, които са заложили в дисертационния труд от доц. д-р Янко Георгиев Янков, д.м., са пет на брой. Той прецизно ги е оформил и са следните:

1. да се извърши съвременно и подробно цитологично, хистологично, анатомо-топографско и анатомо-онкологично описание на регионалните лимфни възли в областта на главата и шията, с акцент върху тяхното значение в лицево-челюстната хирургия;
2. да се анализират заболяванията на лимфните възли в лицево-челюстната област при хоспитализираните в Клиниката по лицево-челюстна хирургия пациенти, с разпределение по пол, възраст и клинична диагноза;
3. да се класифицират заболяванията на лимфните възли в основни диагностични групи и да се изследват честотата и характеристиките им в клиничната практика;
4. да се проучи етиологичният бактериален спектър при пациентите с абсцеси и флегмони, произхождащи от лимфни възли на главата и шията;
5. да се изследва антибиотичната резистентност при пациенти с инфекциозни заболявания на лимфните възли, с анализ на връзката между пол, възраст и вид на изолирания микроорганизъм.

За да постигне тези цели, той поставя следните четиринадесет **задачи**:

1. да се извърши систематичен обзор на съвременната научна литература, касаеща цитологичното, хистологичното и анатомичното устройство на лимфните възли в областта на главата и шията;
2. да се опише топографското разположение на лимфните възли в областта на главата и шията и да се систематизира тяхното разпределение по анатомични нива с оглед на клиничната им значимост;
3. да се анализира анатомо-онкологичната роля на лимфните възли като регионални структури при злокачествени новообразувания в лицево-челюстната област;
4. да се създаде ретроспективна база данни на пациенти със заболявания на лимфните възли, преминали през Клиниката по лицево-челюстна хирургия, за 10-годишен период от време;

5. да се извърши статистически анализ на честотата на заболяванията на лимфните възли в лицево-челюстната област в зависимост от възрастта, пола и клиничната диагноза на пациентите;
6. да се направи детайлен клиничен анализ на представителни случаи от всяка основна диагностична група;
7. да се изготви диагностична класификация на заболяванията на лимфните възли в лицево-челюстната област по етиология - неспецифични, специфични, реактивни и хронични лимфаденити, лимфопролиферативни и метастатични болести;
8. да се проучи разпределението на пациентите по формираните диагностични групи и тяхната честота;
9. да се сравнят клиничните особености на всяка група по отношение на пол, възраст и локализация на ангажираните лимфните възли;
10. да се определи и анализира микробиологичният спектър при пациентите с гнойно-възпалителни процеси, произхождащи от лимфните възли на главата и шията;
11. да се идентифицират основните бактериални причинители на лимфогенни абсцеси и флегмони и да се определи тяхната честота;
12. да се обработят резултатите от антибиограмите на пациенти с инфекциозни заболявания на лимфните възли, включени в изследването, и да се оцени степента на антибиотична резистентност спрямо основните групи антимикробни средства;
13. да се анализират връзките между антибиотичната резистентност, пола, възрастта на пациентите и вида на изолираните микроорганизми;
14. да се предложат обосновани препоръки за емпиричен избор на антимикробно лечение при инфекциозни заболявания на лимфните възли в лицево-челюстната област.

За да постигне целите и да изпълни задачите към тях, доц. д-р Янко Георгиев Янков, д.м. провежда подробен и детайлен ретроспективен анализ на пациентите с болести на лимфните възли на главата и шията, които от 01.01.2015 г. до 31.12.2024 г. са били хоспитализирани в Клиниката по лицево-челюстна хирургия към Университетската многопрофилна болница за активно лечение „Света Марина“ ЕАД – гр. Варна. Така той изследва общо 563 болни (**материали**), които групира в девет отделни нозологични групи:

1. актиномикоза;
2. саркоидоза;
3. туберкулоза;
4. фелиноза;
5. метастатично ангажиране на лимфните възли;
6. лимфопролиферативни заболявания (Хочкинов и нехочкинов лимфом);

7. хроничен реактивен лимфаденит;
8. абсцедирани лимфни възли и абсцеси и флегмони с произход от тях;
9. остър лимфаденит.

При всички пациенти лечението е било оперативно с изключение на тези с остър лимфаденит на главата и шията, при които то е било консервативно.

Методите, които използва доц. д-р Янко Георгиев Янков, д.м. при изследването на контингента, са правилно подбрани и са клиничен, анатомо-топографски, хистологичен, микробиологичен, епидемиологичен и статистически анализ на данните с графично представяне на получените резултатите.

Изводите, до които достига доц. д-р Янко Георгиев Янков, д.м., са тринадесет на брой и са с изключителна значимост за медицинската общност:

1. броят на хоспитализираните пациенти с болести на лимфните възли на глава и шия варира циклично между 2015 и 2024 г. – с нарастване до 2019 г., спад по време на Covid-19 пандемията (2020-2021 г.), и възстановяване след това;
2. няма дългосрочна и ясно изразена тенденция в броя на хоспитализираните пациенти с болести на лимфните възли на глава и шия, а по-скоро краткосрочни колебания, отразяващи външни фактори (като Covid-19 пандемията) и индивидуална вариабилност;
3. хоспитализираните пациенти с болести на лимфните възли на главата и шията, лекувани оперативно, са почти четири пъти повече от тези, които са лекувани консервативно;
4. най-честите заболявания на лимфните възли на главата и шията сред цялата изучавана популация от хоспитализирани пациенти са онкологичните, а най-редките са фелинозата и туберкулозата;
5. при хоспитализираните мъже със заболявания на цервикалните лимфни възли доминират злокачествени болести – лимфоми и метастази, а при хоспитализираните жени – лимфопролиферативните и острите неспецифични лимфаденити;
6. при хоспитализираните мъже има по-високи средни стойности, но по-малко на брой различни заболявания на лимфните възли на главата и шията, докато жените показват по-голямо разнообразие от диагнози, но с по-равномерно разпределение между тях;
7. изолираните Грам-положителни микроорганизми при хоспитализираните пациенти с остри лимфаденити на главата и шията и с абсцеси и флегмони, произлезли от тях, са над десет пъти повече спрямо Грам-отрицателните;
8. възрастта сама по себе си не е значим предиктор за антибиотична резистентност в повечето случаи на остри гнойни възпаления на лимфните възли на главата и шията при хоспитализираните пациенти, като разликите в чувствителността се дължат основно на вида на изолирания микроорганизъм, а не на възрастта на болните;

9. при макар и малки представителни извадки (девет случая за levofloxacin и седем за meropenem), всички изследвани изолати при гнойните лимфаденити на главата и шията показват 100% чувствителност към levofloxacin и meropenem – антибиотици с универсална чувствителност;
10. чревните бактерии, изолирани при острите гнойни инфекции на лимфните възли на главата и шията при хоспитализираните болни, остават силно чувствителни към широк спектър антибиотици, докато при пациентите с изолирани стафилококи последните често проявяват частична или висока резистентност и изискват попрецизен избор на терапия;
11. няма антибиотик, при който и стафилококите, и чревните бактерии да са абсолютно резистентни;
12. към piperacillin се установи статистически значима зависимост от пола – дялът на чувствителните изолати е повече от три пъти по-висок при мъжете, отколкото при жените с остри пурулентни лимфаденити;
13. мъжкият пол при острите гнойни лимфаденити е с по-висока чувствителност към повечето антибиотици, докато женският показва по-високи нива на резистентност.

Приносите на дисертационния труд са с оригинален характер и голяма значимост. Те са следните:

1. извършен е пълен цитологичен, хистологичен и анатомо-топографски анализ на регионалните лимфни възли в областта на главата и шията, с акцент върху значението им в лицево-челюстната хирургия;
2. извършен е детайлен анализ на възрастовото и половото демографско разпределение на пациентите с болести на лимфните възли в лицево-челюстната област;
3. за първи път в България е направено голямо и детайлно сравнение между оперативното и консервативното лечение при пациентите с лимфаденопатии в лицево-челюстната област, което отразява значителния превес на хирургичните интервенции;
4. описан е етиологичният бактериален спектър на острите гнойни лимфаденити на главата и шията и произлизащите от тях абсцеси и флегмони;
5. направена е оценка на антибиотичната резистентност на изолираните щамове при гнойните лимфаденити на главата и шията, която позволява по-прецизен избор на антибиотично лечение;
6. изготвени са препоръки за клиничната практика при лечението на пациенти с метастатично ангажиране на лимфните възли в областта на шията;
7. доказана е висока антибиотична чувствителност на чревните бактерии и контрастираща частична до висока резистентност на стафилококите към редица антибактериални агенти при гнойните инфекции на лимфните възли в лицево-челюстната област, което може да подпомогне избора на емпиричното им антибактериално лечение;

8. доказана е полово обособена антибиотична чувствителност при острите гнойни лимфаденити на главата и шията, спрямо която антибиотикът *pipercillin* е с трикратно по-висока ефективност при мъжете в сравнение с жените;
9. формирани са препоръки за оптимизиране на антибиотичната терапия при острите гнойни лимфаденити в лицево-челюстната област, базирани на установени закономерности в полово-специфичната резистентност – мъжете са с по-висока чувствителност към повечето антибиотици, докато жените изискват по-прецизен подбор.

При защитата на научна степен „доктор на науките“ в програма „Хирургия“ доц. д-р Янко Георгиев Янков, д.м. използва научни трудове, които не само покриват, но и надминават нужните **наукометрични изисквания** на Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – гр. Варна за придобиването на научна степен „доктор на науките“, което става видно от предоставената заверена от Библиотеката на МУ – гр. Варна академична справка от 11.09.2025 г.

Научната дейност на доц. д-р Янко Георгиев Янков, д.м. може да се разпредели в следните **наукометрични показатели**:

- дисертационен труд за придобиване на научна степен „доктор на науките“ на тема „Лимфни възли в лицево-челюстната хирургия – в норма и най-чести заболявания“ – един брой, покриващ 100 точки от изискуеми 100 точки;

- пълнотекстови публикации, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация – пет броя, покриващи 120 точки от изискуеми общо 100 точки заедно със следващия показател;

- пълнотекстови публикации, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране – пет броя, покриващи 51 точки от изискуеми общо 100 точки заедно с предходния показател.

Т.е. доц. д-р Янко Георгиев Янков, д.м. не само, че събира необходимия брой точки, но и ги надхвърля.

От всички **десет научни публикации**, с които доц. д-р Янко Георгиев Янков, д.м. участва в защитата, той е самостоятелен автор на една от тях, която е публикувана в научно издание, реферирано и индексирано в световноизвестни бази данни с научна информация.

От останалите девет научни публикации за участие в защитата, в които той е част от авторски колектив, той е първи автор на две пълнотекстови публикации в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация, и на пет пълнотекстови публикации в нереферирани издания с научно рецензиране.

Втори автор е на две пълнотекстови публикации в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация.

В защитата доц. д-р Янко Георгиев Янков, д.м. участва със седем цитирания в пълнотекстови публикации в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация, които му носят 105 точки от необходимите 100 точки.

Научните приноси на доц. д-р Янко Георгиев Янков, д.м. се подразделят в следните клинични насоки:

1. Етиологични причинители на острите лимфаденити на главата и шията

Статиите, които той представя в настоящия раздел, са оригинални разработки, свързани с изследването на етиологичния бактериален спектър на пациенти от педиатричната популация (под 18-годишна възраст) с остри гнойни инфекции на лимфните възли на главата и шията и на етиологията на абсцесите и флегмоните на главата и шията от одонтогенен произход при пациенти, навършили 18 години. Данни за подобни изследвания, провеждани в България и върху голям брой пациенти, в медицинската литература не са открити, което показва оригиналността на проведените проучвания, включително и на това в самия дисертационен труд, в който наблюденията на пациентите обхващат десетгодишен период на проучване.

2. Метастатично ангажиране на лимфните възли на главата и шията

В дисертационния труд и предоставения от дисертанта клиничен случай се разглеждат ангажирането на лимфните възли и екстранодалните структури при малигнени процеси както в лицево-челюстната област, така и при тези с по-отдалечена локализация. В тези научни разработки (най-вече в дисертационния труд) подробно се описват и анализират малигненото ангажиране на цервикалните лимфни възли при отделните онкологични заболявания, техните прогноза, диагностициране и алгоритъм на поведение, като се сравняват по-старите научни данни с наличните нови такива в световната литература.

3. Нови маркери за изследване на възпалителните заболявания на главата и шията

В една от оригиналните статии се разглеждат пациенти с одонтогенни и неодонтогенни абсцеси на главата и шията и се анализира ролята на възпалителните кръвни маркери прокалцитонин (PCT) и С-реактивен протеин (CRP) в контекста на бактериалните причинители, които са изолирани при проведеното микробиологично изследване от взетата по време на оперативното лечение проба от евакуираната гной. За по-прецизно изследване изолираните микроорганизми са разделени на Грам-положителни и Грам-отрицателни. Изследването показва, че съотношението между средния обем на тромбоцитите и броя на тромбоцитите (MPV/PLT), известно като MPI, е по-точен диагностичен показател от самия MPV и PCT, когато се касае за разграничаване на изолираните Грам-положителни от Грам-отрицателни бактерии.

В описаното в друга оригинална статия изследване се разглеждат възпалителни маркери (NLR – съотношение неутрофили/лимфоцити и MPV – среден обем на тромбоцити) при пациенти с одонтогенни и неодонтогенни абсцеси на глава и шия. Те се сравняват с утвърдените във времето показатели като левкоцитен брой (WBC), С-реактивен протеин (CRP) и прокалцитонин (PCT). Резултатите показват, че при одонтогенни абсцеси CRP и неутрофилният брой са по-високи, докато при не-одонтогенни абсцеси – тромбоцитният брой (PLT), лимфоцитният брой и PCT са с по-високи стойности. Изследването подчертава, че комбинирането на CRP и PCT с NLR и MPV може да даде значително по-добра и по-прецизна оценка на тежестта на инфекциите и да подпомогне прогнозата от изхода на заболяването при пациентите.

4. Лимфна шийна дисекция

Както в самия дисертационен труд за придобиване на НС „доктор на науките“, така и в една от обзорните статии, в които доц. д-р Янко Георгиев Янков, д.м. е съавтор, се описват и анализират метастатичното ангажиране на цервикалните лимфни възли при злокачествените туморни процеси, техните прогнози, трудности в диагностицирането и алгоритъмът на поведението им. В детайли се описват най-честите локализации на шийните метастази в зависимост от локализацията на първичния процес, както и видовете на шийните лимфни дисекции, които се прилагат при лечението им. Описват се и се анализират отделните видове шийни лимфни дисекции, техните предимства и недостатъци, както и основните етапи от оперативната техника на изпълнението им.

5. Лимфопролиферативни заболявания в лицево-челюстната област

В този раздел са поставени дисертационния труд за придобиване на НС „доктор на науките“ и две обзорни статии, в които подробно се описват и анализират основните лимфопролиферативни заболявания, които са характерни за лицево-челюстната област. В тях се очертават приликите и разликите между Хочкиновите и нехочкиновите лимфоми, техните прояви, особености в диагностицирането и основните направления на лечението им. Подробно се описват етиологията и клиничните им прояви, както и тъканите и органите на главата и шията, които ангажират.

6. Общи данни за лимфаденопатията

Както в дисертационния труд за придобиване на НС „доктор на науките“, така и в една от обзорните статии, в които доц. д-р Янко Георгиев Янков, д.м. е съавтор, много подробно се описват същността на лимфаденопатиите при човека, като се набляга на тези в областта на главата и шията, които имат основно значение за клиничната практика на лицево-челюстния хирург, набляга се върху отделните видове заболявания на лимфните възли, причините, които ги поражда, техните клинични прояви, трудности в диагностично-лечебен план и ролята на лицево-челюстния хирург в терапията на тези заболявания.

7. Орална левкоплакия и връзката ѝ с лимфните възли на главата и шията

Оралната плакия е сравнително често срещано заболяване в лицево-челюстната област, което ако не бъде своевременно лекувано, може да малигнизира. Тази нейна особеност се разглежда в една от обзорните статии, в които доц. д-р Янко Георгиев Янков, д.м. е съавтор. В същата подробно се описват същността на заболяването, неговите клинични прояви, диагностициране и лечение. Ценното на статията е, че в нея оралната левкоплакия се разглежда в контекста на лимфните възли на главата и шията и тяхното ангажиране при тази преканцероза, дават се препоръки и насоки за поведение в случаите на липса и на наличие на лимфаденопатия.

3. Учебно-преподавателски профил на доц. д-р Янко Георгиев Янков, д.м.

Доц. д-р Янко Георгиев Янков, д.м. работи като доцент по лицево-челюстна хирургия в Катедрата по обща и оперативна хирургия на Факултета по медицина към Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – гр. Варна. Като такъв води лекции и упражнения по лицево-челюстна хирургия на студенти по медицина и дентална медицина както на български, така и на английски език. Като доцент активно

участва в изпитите на студентите по дентална медицина на семестриални и държавни изпити.

4. Заключение на рецензията

Предоставените ми наукометрични показатели напълно отговарят на Закона за развитие на академичния състав на Република България и Правилника за развитие на академичния състав на Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – гр. Варна за придобиване на научна степен „доктор на науките“.

На основание на това гласувам **положително** и препоръчвам на членовете на Научното жури да присъдят на доц. д-р **Янко Георгиев Янков**, д.м. научна степен „доктор на науките“ по научната специалност „Хирургия“, област на висшето образование „7. Здравеопазване и спорт“, професионално направление „7.1. Медицина“.

26.10.2025 г.
гр. Пловдив

Рецензент:
/проф. д-р Божидар Димитров Хаджиев, д.м./

Заличено на основание чл. 5,
§1, б. „В“ от Регламент (ЕС)
2016/679